

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نوبهار جا دل

جملات قصار دربارمی حج از
مقام معظم رهبری حضرت آیت الله العظمی
سید علی خامنه ای (مد ظله العالی)

نسخه الکترونیکی

صرفاً جهت بهره‌برداری حوزه نمایندگی ولی فقیه
در امور حج و زیارت

دفتر مطبوعه و نشریات مرکز آیت‌الله العظمی امام خمینی «دفتر امداد»

نوبهار جان و دل

جملات قصار درباره‌ی حج از

مقام معظم رهبری حضرت آیت‌الله العظمی

سیدعلی خامنه‌ای (مدظله العالی)

گردآوری: مؤسسه‌ی پژوهشی انقلاب اسلامی

نشانی: تهران، خیابان جمهوری اسلامی، خیابان دانشگاه جنوبی، کوچه عطارد، پلاک ۷

تلفن: ۶۶۹۷۷۲۶۸ - ۶۶۴۱۰۶۴۹ - تلفن پخش: ۰۹۱۹۵۵۹۳۷۳۲ - ۶۶۴۱۰۶۴۹

- ۹.....مقدمه
- ۱۱.....آمد روز وصال
- ۱۲.....پا به پای پیامبر(ص)
- ۱۳.....آهنگ برادری
- ۱۴.....تولد دوباره
- ۱۵.....تو خود حجاب خودی
- ۱۶.....معیار قبولی حج
- ۱۸.....از هر چه جز ذکر رخت ای یار توبه
- ۲۰.....بیا تا قدر یکدیگر بدانیم
- ۲۱.....برائت، روح حج
- ۲۲.....شکر نعمت نعمت افزون کند
- ۲۳.....حج، انقلاب درونی
- ۲۴.....اثر وحدتبخش حج
- ۲۵.....چو قُرب او طلبی در صفای نیت کوش

- ۲۶.....برکت خدا
- ۲۷.....اسرار حج
- ۲۹.....ضیافت کمال
- ۳۰.....تبلیغ با رفتار و گفتار
- ۳۲.....راه بازار جداست
- ۳۳.....حج شفاخانه‌ی مسلمین
- ۳۵.....دانشگاه معرفت
- ۳۶.....توشه بردارید
- ۳۷.....بنی آدم اعضای یکدیگرند
- ۳۸.....شستشویی کن و آنگه به خرابات خرام
- ۳۹.....دنیا مرا رها کن
- ۴۰.....رونمایی قدرت توحید
- ۴۱.....پاک شو اول و پس دیده بر آن پاک انداز
- ۴۲.....پندار نیک کردار نیک
- ۴۳.....اندیشه‌ی الهی، طهارت قلبی
- ۴۴.....غسل در جاری حج
- ۴۵.....یار ما این دارد و آن نیز هم
- ۴۶.....چه شکر گویمت ای کارساز بنده‌نواز
- ۴۷.....وقت را غنیمت دان
- ۴۸.....حج، جهادی همه‌جانبه
- ۴۹.....گرم تو دوستی از دشمنان ندارم باک
- ۵۰.....اقیانوس عظیم ایمان
- ۵۱.....آسایش دو گیتی تفسیر این دو حرف است
- ۵۲.....یکی گوی و یکی جوی و یکی پوی
- ۵۳.....راز و رمز حج
- ۵۴.....ز فکر تفرقه بازای تا شوی مجموع
- ۵۵.....آری به اتفاق جهان می‌توان گرفت

۵۶.....	وظیفه‌ی دائمی در حج.....
۵۷.....	تجارت حقیقی در حج.....
۵۸.....	حج الگوی جامعه‌ی اسلامی.....
۵۹.....	قطره دریاست اگر با دریاست.....
۶۰.....	آینه را صیقل بزن.....
۶۱.....	بازاء باز آ ز هرچه هستی باز آ.....
۶۳.....	نهال دشمنی برکن.....
۶۵.....	بگذر از این دنیای دون.....
۶۷.....	تحفه‌ی حقیقی.....
۶۸.....	یار آغوش گشوه است بیا.....
۶۹.....	دیده بگشا ای برادر.....
۷۰.....	هزار نکته باریکتر ز مو.....
۷۲.....	دست در دست هم دهیم به مهر.....
۷۳.....	دیو بگریزد از آن قوم که قرآن خوانند.....
۷۴.....	حاجی بشناس دشمنت را.....
۷۶.....	یوسف گمگشته باز آید.....
۷۷.....	باز گردد عاقبت این در؟ بلی.....
۷۸.....	یک چشم زدن غافل از آن ماه نباشید.....
۷۹.....	بگذار جسم و جان شو.....
۸۰.....	گر اعتماد بر الطاف کار ساز کنید.....
۸۱.....	دست از طلب ندارم.....
۸۲.....	به هرجا بنگرم روی تو بینم.....
۸۳.....	بادا مبارک بر شما.....
۸۴.....	بنگر مقام پاکان.....
۸۵.....	به هوش باش برادر.....
۸۶.....	بندگی کن تا به مولایی رسی.....
۸۷.....	ترک خور و خفتن گو.....

- ۸۸.....در خویشتن سفر کن
- ۸۹.....حج، دوره‌ی عالی انسان‌سازی
- ۹۱.....به عالمی نفروشیم مویی از سر دوست
- ۹۳.....قدر نعمت بدان
- ۹۵.....یک زبان و یک دل شو
- ۹۶.....حج درمان همه‌ی دردها
- ۹۸.....دوباره جنگ احزاب
- ۹۹.....درخت دوستی بنشان
- ۱۰۰.....نکته به نکته مو به مو
- ۱۰۱.....چو عضوی به درد آورد روزگار

برقراری نظام جمهوری اسلامی به تعبیر رسای بنیانگذار آن، حضرت امام خمینی(ره)، از نعمتهای بزرگ الهی بر مردم این سرزمین و تمامی مستضعفین جهان بوده است. مروری بر تاریخ پرافتخار این نهضت و شکل‌گیری نظام مقدس جمهوری اسلامی به روشنی نقش و تأثیر اصل مترقی ولایت فقیه و رهبری حکیمانه‌ی حضرت امام(ره) و پس از آن حضرت آیت‌الله العظمی سید علی خامنه‌ای، رهبر انقلاب اسلامی، را در هدایت انقلاب در کوران حوادث گوناگون روزگار نشان می‌دهد.

مؤسسه‌ی پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی که وظیفه‌ی حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری را بر عهده دارد، در اجرای همین وظیفه اقدام به انتشار کتابهای موضوعی به منظور نشر بیانات، دیدگاه‌ها و رهنمودهای معظم‌له در مقاطع، مناسبت‌های و

موضوعات مختلف می‌نماید.

کتاب حاضر حاوی هفتاد و هفت عبارت برگزیده از پیامها و بیانات معظم‌له در موضوع حج در طول سالهای ۱۳۶۸ تا ۱۳۸۸ می‌باشد.

اهمیت حج، اغتنام فرصتی استثنایی، اهمیت برائت از مشرکان، وحدت مسلمین، خودداری از تبدیل فرصت حج به امور تجاری و بازرگانی و توصیه به خودسازی معنوی از جمله محورهای این عبارات می‌باشد.

و من الله التوفیق

فرارسیدن ایام حج، همه‌ساله، همراه با شوق و حنین دل‌های شیفته و جان‌های آرزومندی از سراسر جهان اسلام است که در جوار خانه‌ی معبود و دیار محبوب، سر بر آستان عشق و تقدیس گذارند و جبهه‌ی تعبّد و تقربّ بر خاک آن مقام بسایند. ایام معلومات را در سایه‌ی ذکر و نیایش بگذرانند و در پناه رحمت و مغفرت حق بیارمند. برادران دور افتاده‌ی خود از چهارگوشه‌ی عالم را ببینند و شکوه امت اسلامی را در نمونه‌یی زنده و مجسم، حس کنند.

پیام به حجّاج بیت‌الله الحرام (۱۳۶۹/۴/۷)

در حج، در مدینه و مکه، در اُحد و منی و حرا، در این سرزمین که قدم مبارک رسول اکرم ﷺ و اصحاب کرامش بر آن نهاده شده و شاهد آن رنجه‌ها و دربه‌دریها و مبارزات و خون دلها بوده و در قدم به قدم سرزمین وحی و جهاد و قرآن و سنت، در آن گذشته‌ها به تدبیر پردازید؛ خود را با آن پیوند دهید؛ در پرتو آن، راه و جهت را بیابید؛ با تجربه‌ی آن، نتیجه و سرانجام راه را ببینید؛ و به حول و قوه‌ی خدا و با توکل به او و امید به نصرت او و اعتماد به توانایی خود، در آن راه و به سمت آن هدف قدم گذارید؛ «وَاللّٰهُ مَعَكُمْ وَ لَنْ يَتَرَكَكُمْ اَعْمَالُكُمْ»^۱.

پیام به حجاج بیت‌الله الحرام (۱۳۷۰/۳/۲۶)

۱. سوره‌ی محمد ﷺ، آیه‌ی ۳۵؛ «و خداوند با شماست و چیزی از (ثواب) اعمالتان را کم نمی‌کند!».

آیه‌ی شریفه‌ی «وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا»^۱ را که توصیه‌ی تمسک به دین و رعایت وحدت کلمه در آن است، همواره به یاد داشته، هر دو توصیه‌ی آن را نصب‌العین خود قرار دهید و از کید دشمن در این باب بر حذر باشید.

پیام به حجاج بیت‌الله الحرام (۱۳۷۰/۳/۲۶)

---

۱. سوره‌ی آل عمران، آیه‌ی ۱۰۳؛ «و همگی به ریسمان خدا (قرآن و اسلام، و هرگونه وسیله وحدت)، چنگ زنید، و پراکنده نشوید».

حج هم اصلاً برای منقلب شدن است. حج باید ما را معنوی کند. وقتی برمی گردیم، واقعاً باید معنوی شده باشیم. هرکس برمی گردد، بایستی کأنه از عالم معنا و از بهشت برگشته باشد. افراد باید چنین حالتی داشته باشند.

بیانات در دیدار با اعضای بعثه‌ی حج و ... (۱۳۷۰/۴/۲۳)

حج، یک هجرت است. هجرت از خود ماست؛ هجرت از منیت ماست؛ هجرت از آن زندانی است که ما را احاطه کرده و گوهر یکدانه‌ی بی‌نظیر انسانی را در وجود ما مخفی و پنهان نگه‌داشته است. حج، هجرت از خودپرستی‌هایی است که از هوا و هوس ناشی می‌شود؛ هجرت از خودخواهی‌هایی است که ما را از خدا دور می‌کند؛ هجرت از طبقه‌بندی‌ها و مرزبندی‌هایی است که زندگی انسانها را از هم جدا می‌کند و فقیر و غنی، شریف و وضع، بزرگ و کوچک - بر طبق معیارهای عامیانه مردمی - را به هم نزدیک می‌کند و در کنار هم قرار می‌دهد و وجه مشترک همه انسانها، یعنی عبودیت را در همه زنده می‌کند.

بیانات در دیدار اعضای برگزارکننده‌ی کنگره‌ی حج (۱۳۷۱/۲/۱۶)

اصل، این است. ما، در حج باید سعی کنیم عبودیت را در خودمان تقویت کنیم. هجرت الی الله کنیم. حج را قبول و مقبول درگاه پروردگار قرار دهیم. چگونه ممکن است حج ما مقبول باشد؟ وقتی که این حج، ما را به خدا نزدیک کند. در روایتی نقل شده است که «اگر می‌خواهید بدانید آیا حج شما قبول شده است یا نه، ببینید گناهای را که مرتکب می‌شدید، بعد از حج کنار گذاشتید یا نه؟ اگر دیدید توفیق این را پیدا کردید که گناهان را کنار بگذارید، کشف کنید که خدای متعال، حج را از شما قبول کرده است و به خدا نزدیک شده‌اید.» معیار، اینهاست: از گناه خارج شدن؛ به خدا نزدیک شدن؛ از خودخواهیها و خودپرستیها دور شدن؛ مثل قطره‌ای در دریای فضل و رحمت الهی خود را غرق

کردن. و این، اساسی‌ترین کارهاست. «عَلَيْكُمْ أَنْفُسُكُمْ»؛ خودتان را دریابید. چیزی که جای ایثار ندارد، این است. آن‌جا که هر کس در درجه‌ی اوّل باید به فکر خودش باشد، این‌جاست! نزدیک شدن به خدا؛ توجّه پیدا کردن به خدا؛ باور کردن رحمت و فضل خدا؛ به زبان صادقانه با خدا سخن گفتن؛ کنار گذاشتن دنیا و زخارف دنیا و مادیّات و ارزشهایی که اطراف ما مثل پیله کرم ابریشم می‌تند تا آن نفس ملکوتی را از بین ببرد و خفه کند. اصل، اینهاست. وقتی که انسان با دلی پاک و روحی طائب با خدای متعال روبه‌رو شد؛ آن مراسم عظیم را انجام داد؛ حقیقتاً به خدا بازگشت؛ حقیقتاً به خدا هجرت کرد؛ حقیقتاً در مقابل پروردگار عالم تضرّع کرد، آن وقت ابواب برکات هم باز می‌شود.

بیانات در دیدار اعضای برگزارکننده‌ی کنگره‌ی حج (۱۳۷۱/۲/۱۶)

حج، یک فرصت بسیار خوب است که انسان بتواند از دنیا و زخارف دنیا و وابستگیها و طبقه‌بندیها و خط‌کشیها و همه آن چیزهایی که او را از معنا دور می‌کند و به مادیت و خودپرستی نزدیک می‌کند، جدا شود؛ دور شود، و به خدا نزدیک شود. این، یک فرصت است. نه این‌که همه این کار را می‌کنند. نه این‌که همه این توفیق را برای خودشان فراهم می‌کنند یا از آن استفاده می‌کنند. ولی باید سعی کنیم. این، اصل قضیه است. «وَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي أَيَّامٍ مَّعْلُومَاتٍ»؛ اسم و یاد خدا را همواره باید در نظر داشته باشیم. از شروع حرکت از وطن تا رسیدن به خانه خدا، تا شروع مناسک، تا اثنای آن روزهای حسّاس و تا پایان کار، دائماً

---

۱. سوره‌ی حج، آیه‌ی ۲۸؛ «و در ایام معینی نام خدا را، ... ببرند».

یک چیز به یاد حاجی و زائر خانه خدا باید باشد و آن این که رضای الهی را کسب کند؛ از گناهان توبه کند؛ از آنچه او را از خدا دور می‌کند، رو بگرداند و به خدا رو بیاورد. اگر به خدا رو کردیم، خدا راه را باز می‌کند. «وَإِنَّ الرَّاحِلَ إِلَيْكَ قَرِيبُ الْمَسَافَةِ.» یک قدم به سمت خدا برداشتن، دل انسان را روشن می‌کند؛ به انسان فتوح می‌بخشد؛ زنگارها را از جلو بصیرت انسان می‌زداید و قدم بعدی و ادامه‌ی راه را برای انسان راحت‌تر می‌کند. این، همان موضوع اساسی در جنبه فردی این مسأله است. هیچ چیز جای این را نخواهد گرفت.

بیانات در دیدار اعضای برگزارکننده‌ی کنگره‌ی حج (۱۳۷۱/۲/۱۶)

حج جای تزاور است: تشاور، تزاور، تعاهد. مسلمانان باید یکدیگر را باز بیابند. نه فقط اجسام یکدیگر را، بلکه دلها و فکرهای یکدیگر را. ملت‌های گوناگون باید شکل امت اسلامی را در آن جا پیدا کنند؛ احساس وحدت کنند؛ مشکلات بین خودشان را برطرف سازند؛ از مشکلات هم مطلع شوند و مسائل اساسی امت اسلامی را جستجو کنند. این، آن هدف بسیار مهم حج است.

بیانات در دیدار اعضای برگزارکننده‌ی کنگره‌ی حج (۱۳۷۱/۲/۱۶)

برائت، حقیقتاً از ارکان حج است. بالاتر از ارکان حج است؛ روح حج است؛ معنا و هدف و جهت حج است. خطاست اگر کسی خیال کند که می‌شود هر یک از ارکان و اعمال حج را با روح حج و جهت کلی آن مقایسه کرد.

بیانات در دیدار اعضای برگزارکننده‌ی کنگره‌ی حج (۱۳۷۱/۲/۱۶)

حج، نعمتی الهی است که بر نسلهای مسلمان ارزانی شده است. قدردانی و شکرگزاری، آن را زیاد می‌کند و ناسپاسی و قدرناشناسی، آن را از مسلمین می‌گیرد که این همان عذاب شدید الهی است که: «وَلَّيْنُ كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ»^۱.

گرفته شدن حج به این نیست که از مسلمانان کسی به حج نرود، بل به این است که مسلمانان از منافع بی‌شمار آن محروم بمانند و زیاد شدن آن به این نیست که هر سال گروههای بیشتری حج کنند، بل به این است که از منافع آن بهره‌مند شوند که: «لَيَسْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ»^۲.

پیام به حجاج بیت‌الله الحرام (۱۳۷۱/۳/۱۳)

۱. سوره‌ی ابراهیم، آیه‌ی ۷؛ «و اگر ناسپاسی کنید، مجازاتم شدید است».
۲. سوره‌ی حج، آیه‌ی ۲۸؛ «تا شاهد منافع گوناگون خویش (در این برنامه حیاتبخش) باشند».

حجّ درست می‌تواند تحوّلی درونی در یکایک مسلمین پدید آورد و روح توحید و ارتباط با خدا و اعتماد به او و ردّ همه‌ی بتهای درون و برون وجود آدمی که همان هواها و هوسهای پست‌کننده و قدرتهای اسیرکننده‌ی آدمی‌اند، و نیز احساس قدرت و اعتماد به نفس و رستگاری و فداکاری در آنان پدید آورد، و چنین تحوّلی است که از هر انسانی، موجودی شکست‌ناشناس و تهدید و تطمیع‌ناپذیر می‌سازد.

پیام به حجّاج بیت‌الله الحرام (۱۳/۳/۱۳۷۱)

حجّ درست می‌تواند از اعضای جدا افتاده‌ی امت اسلامی،
پیکره‌یی واحد و کارآمد و نیرومند بسازد، آنان را با هم آشنا و
از حرف‌ها و دردها و پیشرفته‌ها و نیازهای یکدیگر، آگاهشان کند و
تجربه‌های آنان را متبادل سازد.

پیام به حجّاج بیت‌الله الحرام (۱۳۷۱/۳/۱۳)

یک مطلب اساسی و زیربنایی فردی وجود دارد که به حسب طبع کار، مقدّم بر همه مسائل و ضروریّات دیگر است و آن این است که عملی که از ما سر می‌زند، ان شاء الله باید همراه با قصد قربت و طلب مرضات الهی باشد. این، پایه‌ی کار است. همه کارها این‌طور است که با قصد خوب و نیت طاهر و قصد خدایی، بهتر انجام می‌گیرد؛ حتی کارهای دنیایی محض. لکن کارهایی که طبع عبادی و جنبه معنوی دارد، تأثیراتی فراتر از تأثیرات قابل محاسبه‌ی مادی می‌گذارد. حج هم یکی از اظهر مصادیق این نوع کارهاست و بیشتر به نیت خالص و قصد الهی احتیاج دارد.

بیانات در دیدار مسئولان و کارگزاران حج (۱۳۷۲/۲/۸)

اگر کار برای خدا و به قصد انجام تکلیف و کسب مرضات الهی
شد، خداوند به آن برکت می‌دهد، اثر می‌دهد، جذابیت می‌دهد و
دلها را به طرف آن جلب می‌کند.

بیانات در دیدار مسئولان و کارگزاران حج (۱۳۷۲/۲/۸)

اگر چه رازها و رمزهای حج بیش از آن است که در گفتاری بتوان آن را گزارش کرد ولی در آن میان، هر چشم رازشناسی، سه ویژگی برجسته را در نگاه اول، در آن باز می‌شناسد: نخست آن که حج، یگانه فریضه‌یی است که خداوند برای ادای آن همه‌ی آحاد مسلمین هر آنکس از آنان را، که دارای استطاعت باشد از سراسر عالم و از خلوت خانه‌ها و عبادتگاهها، به یک نقطه فرا می‌خواند و در ایام معلومات، در گونه‌گون تلاش و حرکت و سکون و قیام و قعود، آنان را به یکدیگر پیوند می‌زند: «ثُمَّ أَفِيضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ»^۱. دوم آن که در

---

۱. سوره‌ی بقره، آیه‌ی ۱۹۹: «سپس از همان‌جا که مردم کوچ می‌کنند، (به سوی سرزمین منی) کوچ کنید! و از خداوند، آمرزش بطلبید، که خدا آمرزنده مهربان است».

همین کار دستجمعی و علنی، برترین منزل مقصود را ذکر خدا، یعنی کاری قلبی و نفسانی، معرفی می‌کند: «وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي أَيَّامٍ مَّعْلُومَاتٍ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِّنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ». سَوم آن‌که در صفحۀ روشن و همه‌کس شناس آن، تصویری از نمای کلی زندگی انسان موحد را عرضه می‌کند و در عملی رمزی، به مسلمان درس زندگی هدف‌دار و جهت‌دار می‌دهد. از ورود در میقات و حضور در ساحت احرام و تلبیه و تروک تا طواف، گرد مرکز کعبه و سعی میان صفا و مروه و وقوف در محشر عرفات و مشعر و ذکر و تضرع و تعارفی که در آن است، و تا رسیدن به منا و قربانی‌اش و رمی جمره‌اش و حلقش و سپس دوباره برگشتن به طواف و سعی. همه و همه درسهای رسا و روشن حرکت جهت‌دار و دستجمعی و معرفت‌آمیز مسلمان، در عرصۀ توحید و در مسعای حیات و برگرد محور «الله» است.

پیام به حجاج بیت‌الله الحرام (۱۳۷۲/۲/۲۸)

---

۱. سورۀ حج، آیه‌ی ۲۸؛ «و در ایام معینی نام خدا را، بر چهارپایانی که به آنان داده است، (به هنگام قربانی کردن) ببرند؛ پس از گوشت آنها بخورید؛ و بینوای فقیر را نیز اطعام نمایید».

زندگی در آیینهی حجّ یک سیر دائمی بلکه یک سیروورت دائمی به سوی خدا است، و حجّ، آن درس همیشه زنده‌ی عملی و سازنده است که اگر به هوش باشیم راه و رسم زندگی ما را در صحنه‌ی عملی و روشن ترسیم می‌کند. میعاد‌ی همگانی، هر سال تشکیل می‌شود تا مسلمان، در آن محیط وحدت و تفاهم، و در پرتو ذکر الهی، راه و جهت زندگی را بیاموزد، آنگاه به سرزمین خود و به میان کسان خود برگردد، و در سالهای بعد گروههای دیگر و گروههای دیگر بیایند و بروند بیاموزند و ببندوزند، بگویند و عمل کنند، بشنوند و تدبّر کنند، و در نهایت همه‌ی امت، به آنچه خدا خواسته و دین آموخته برسند.

پیام به حجّاج بیت‌الله الحرام (۱۳۷۲/۲/۲۸)

به برادران و خواهران عزیز ایرانی نیز توصیه می‌کنم که با زبان و عمل، مبلّغان و پیام‌رسانان انقلاب پرشکوه و کشور بزرگ و ملت قهرمان خود، به برادران کشورهای دیگر باشند. جوار کوتاه‌مدت خانه‌ی خدا و حرم پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله و مواقف با ارزش حجّ و سرزمین پرخاطره‌ی حجاز را، برای زنده کردن دل با یاد خدا و تحکیم پیوند معنوی خود با رسول الله صلی الله علیه و آله و عترت طیبه‌ی آن بزرگوار علیهم السلام و بخصوص توجّه و توسّل به حضرت ولی الله الاعظم که بی‌شک فیض حضور مقدّسش در مراسم حج شامل دل‌های با معرفت است، و انس با قرآن و تدبّر در آیات بیّنات آن و دعا و تضرّع و توسّل که مایه‌ی تقرب به خدا است، مغتنم بشمرند و از آن بهره ببرند و برای رفع گرفتاریهای مسلمین و قوّت و عزّت روزافزون اسلام و

جمهوری اسلامی دعا کنند و علو درجات روح مطهر امام راحل و ارواح طیبه‌ی شهدای اسلام را از خداوند مسألت نمایند.

پیام به حجّاج بیت‌الله الحرام (۱۳۷۲/۲/۲۸)

کسانی که به مکه می‌روند، مکه را فدای بازارگردی و دکان‌گردی نکنند. مکه بالاتر از این حرف‌هاست. می‌توانند بعداً یک سفر هم برای تجارت بروند و هر جا می‌خواهند بگردند. اما در حج، این «آیام معلّومات»^۱ را برای خودشان و برای زیارت و توجّه و تذکّر نگه دارند و آن را فدای کارهای بی‌ارزش نکنند. در نمازهای جماعت، شرکت کنید. در اجتماعات، شرکت کنید. نماز اوّل وقت را به جماعت در حرّمهای عالی‌مقام حتماً درک کنید. بگذارید حضور شما، حضور مؤمنانه و پرهیزکارانه‌ای باشد که از ملت ایران انتظار می‌رود.

بیانات در دیدار مسئولان و دست‌اندرکاران حج (۱۳۷۳/۱/۳۱)

---

۱. سوره‌ی حج، آیه‌ی ۲۸؛ «روزهای معلومی».

ذی حجة الحرام با ذخیره‌ی ابدی‌اش برای امت اسلامی از راه رسیده است. خدا را سپاس، بر این هدیه‌ی تمام نشدنی و سرچشمه‌ی همیشه جوشان که مسلمانان جهان به قدر همت و معرفت خود، می‌توانند هر ساله از آن بهره‌مند گردند و توشه بردارند. گستردگی و تنوع مصالح و منافع که دست علم و حکمت الهی در فریضه‌ی حج گنجانده، به قدری است که در هیچ فریضه‌ی دیگر اسلامی شبیه آن دیده نمی‌شود، از ذکر و حضور معنوی و خویشثن‌یابی انسان مسلمان در خلوت خود با خدا و شستشوی دل از زنگارهای گناه و غفلت، تا احساس حضور فرد در جمع و احساس وحدت هر مسلمان با همه‌ی امت اسلامی و احساس اقتدار ناشی از عظمت جماعت مسلمین. و از تلاش هر فرد برای شفا یافتن از زخم‌ها و بیماری‌های معنوی یعنی

گناهان، تا کنجکاوی و تلاش برای شناختن و درمان کردن دردها و جراحتهای عمیق پیکرهی امت، و همدردی با ملتهای مسلمان، یعنی اندامهای این پیکرهی عظیم، همه و همه در حج و در کالبد اعمال و مناسک گوناگون آن گنجانیده شده است.

پیام به حجاج بیتالله الحرام (۱۳۷۳/۲/۲۵)

قرآن اعمال حج را «شعائر» می‌نامد. این بدان معنی است که اینها فقط عملی فردی و برای ادای تکلیفی شخصی نیست، بلکه نشانه‌یی است تا برانگیزاننده‌ی شعور و معرفت انسان به چیزی باشد که این عمل، علامت و نشانه‌ی آن است. در ورای این نشانه‌ها، توحید قرار دارد یعنی نفی همه‌ی قدرتهایی که به نحوی جسم و جان آدمی را در قبضه‌ی اقتدار خویش گرفته‌اند، و اثبات حاکمیت مطلق الهی بر همه‌ی وجود و به عبارت روشن و آشنا: حاکمیت نظام اسلامی و مقررات اسلامی بر زندگی فردی و اجتماعی مسلمین.

پیام به حجاج بیت‌الله الحرام (۱۳۷۳/۲/۲۵)

این فرصت را برای خودسازی و انابه و تضرّع، مغتنم بشمارید و
توشه‌یی معنوی برای همه‌ی عمر خود از آن بگیرید.

پیام به حجّاج بیت‌الله الحرام (۱۳۷۳/۲/۲۵)

رفع گرفتاریهای بزرگ مسلمین را از خداوند متعال بخواهید و
بارها و بارها این خواسته را در دعا و مناجات خود بگنجانید.

پیام به حجاج بیتالله الحرام (۱۳۷۳/۲/۲۵)

وقتی انسانها به مرکز اقامه‌ی فریضه‌ی الهی حج جذب می‌شوند، از محدوده‌ی زندگی مادی خارج و به فضایی کاملاً معنوی وارد می‌شوند. در این فضای معنوی، انسان به‌طور حقیقی، شستشویی می‌کند و برمی‌گردد. فرض بر این است که اگر انسان، یک بار در مدت عمر خویش چنین شستشویی بکند، برای او کافی است. چون حج یک بار واجب شده است و واجبات بر اساس نیازها و حاجات بشر است.

بیانات در دیدار با کارگزاران حج (۱۳۷۴/۱/۱۶)

اگر ما دیدیم که حج، جنبه‌ی مادی و ظاهرسازی و دوری از معنویت پیدا کرد و در سفر حج رفتارهایی که برای خودمان انتخاب می‌کنیم یا بر ما تحمیل می‌کنند، ضدّ معنویت است، باید بدانیم از فلسفه‌ی حج دور افتاده‌ایم. کسانی که حج و ایّام حج را به میزان زیادی صرف کارهایی می‌کنند که در جهت مقابلِ معنویت، یعنی غرق شدن در مادّیت و دوری از خداست، در حقیقت، بدون این که خودشان بدانند، از آن سرمایه‌ای که خدای متعال در حج به آنها هدیه کرده است، کم می‌کنند. آنها خیال می‌کنند چیزی به دست می‌آورند؛ در حالی که چیزی از دست می‌دهند و با غرق شدن در مادّیات، هدیه‌ی معنوی را ناقص می‌کنند.

بیانات در دیدار با کارگزاران حج (۱۳۷۴/۱/۱۶)

کیست که، توحید - شعار معنویت و وحدت مسلمین - را در
حج ببیند و نفهمد که این اجتماع عظیم، برای این است که اسلام
و توحید به رخ کفر کشیده بشود؟!

بیانات در دیدار با کارگزاران حج (۱۳۷۴/۱/۱۶)

چون بهار طبیعت که همواره در میعاد همیشگی خود، لبریز از نشاط زندگی فرا می‌رسد، موسم حج، نوبهار جان و دل، و فصل رویش و پیدایش روح زندگی توحیدی در دل هر مسلمانی که خود را به میقات رسانده باشد، همه ساله در موعد خدایی و همیشگی باز می‌گردد تا چون چشمه‌سار مبارکی رشحات حیات طیبیه‌ی اسلامی را بر سراسر جهان اسلام بپاشد و کسانی را که توفیق یافته‌اند که تن به این سرچشمه‌ی مبارک بزنند، از غبار و کدورت گناه و شرک و ماده‌گرایی و میل به پستی و بدکرداری، پاک کند و در آنان اگر اهل توجه و تذکر باشند، مایه‌ی صلاح و فلاح یک عمر را ذخیره سازد.

پیام به حجاج بیت‌الله الحرام (۱۳۷۴/۲/۱۴)

حج در جوهر و ذات خود دارای دو عنصر اصلی است: تقرب
به خدا در اندیشه و عمل، و اجتناب از طاغوت و شیطان با جسم
و جان. همه‌ی اعمال و تروک حج، برای این دو و در جهت آن و
تأمین ابزارها و مقدمات آن است.

پیام به حجاج بیت‌الله الحرام (۱۳۷۴/۲/۱۴)

من به همه‌ی برادران و خواهران مسلمان که در محشر عظیم حج گردآمده‌اند متواضعانه توصیه می‌کنم که درحج تدبّر کنند و آن دو نکته‌ی اصلی را یعنی دل سپردن به خدا و نزدیک کردن خود به ذات مقدّس الهی در اندیشه و عمل با عبودیت خالص و حقیقی از یکسو و اجتناب و برحذر بودن از شیطانها و دشمنان راه و جهت الهی از سوی دیگر، برای خود تأمین کنند و با روحی مجهّز به تقوا و دلی سرشار از اعتماد به خدا و روحی لبریز از امید به آینده‌ی امت اسلامی و تصمیمی راسخ در پیگیری هدف‌های اسلام و به قصد حاکمیت یافتن معارف و قوانین و فرهنگ اسلامی بر جوامع مسلمان، به دیار خود بازگردند.

پیام به حجاج بیت‌الله الحرام (۱۳۷۴/۲/۱۴)

حج، آن شطّ همیشه جاری و آن عطیه‌ی بی‌زوال الهی است
که مسلمانان تا ابد می‌توانند غبار رنج و مرارت و آلودگی و بیماری
خود را در آن بسترند، و به کمک این ذخیره‌ی ابدی، هر دو نوع
آسیب‌پذیر را در همه‌ی زمانها از خود دور سازند.

پیام به مناسبت برگزاری کنگره‌ی عظیم حج (۱۳۷۵/۲/۴)

در حج، هم دنیا برای مسلمانان است و هم آخرت. هم تربیت فردی و تهذیب نفسانی است و هم تربیت اجتماعی و سیاسی. علاوه بر این، احساس اخوت هست، احساس وحدت و یگانگی هست، نظم و ترتیب هست، نشان دادن عظمت اسلام به غیر مسلمین و تقویت و روحیه‌ی مسلمین به خاطر مشاهده‌ی عظمت اسلامی هم هست. نهایتاً این‌که، حج مجمعی برای متحد کردن آراء و دلها در زمینه‌های گوناگون است.

بیانات در دیدار کارگزاران و مسئولان حج (۱۳۷۵/۱۲/۱۶)

شکر نعمت، فقط به زبان یا به زبان و دل نیست. شکر، عمل هم لازم دارد، عمل شاکرانه این است که انسان با نعمت خدای متعال به گونه‌ای رفتار کند که او اراده فرموده است. اگر با این نعمت، طبق اراده‌ی الهی رفتار شد، باقی می‌ماند، والا زایل می‌گردد.

بیانات در دیدار کارگزاران و مسئولان حج (۱۳۷۵/۱۲/۱۶)

برادران و خواهران عزیز در همه جای جهان! میعاد بزرگ حج را مغتنم بشمارید؛ آشنایی و الفت میان خود را در آن تحکیم بخشید؛ از سرنوشت یکدیگر با خبر شوید؛ از تجربه‌های یکدیگر درس بگیرید؛ راز ایستادگی و ثبات جمهوری اسلامی و ملت بزرگ ایران را از آنان بشنوید.

پیام به مناسبت برگزاری مراسم حج (۱۳۷۶/۱/۲۱)

حج، در آئینی پُر راز و رمز، و در آمیزه‌ی شگفت‌آوری از شکوه و خاکساری، و اقتدار و فروتنی، و حرکت و تلاش درونی و برونی، نمادی از مبارزه و جهاد نفسانی و جهانی انسان مسلمان، در راه تحقق حیات طیبیه‌ی انسانی را در برابر چشم آدمی می‌گذارد و حج‌گزار را به تمرین عملی وظایف بزرگ خود وادار می‌سازد.

پیام به حجاج بیت‌الله الحرام (۱۳۷۷/۱۲/۲۸)

حج از یک طرف مظهر معنویت است، ارتباط با خدا، آشنا شدن دل با آیات الهی و نزدیک شدن هرچه بیشتر انسان به خدا - از یک طرف مظهر وحدت است - یکپارچگی امت اسلام، برداشتن دیوارها و حجابها و پُر کردن درّه‌ها و شکافهایی که یا به دست دشمن، یا به وسیله تعصبات و اوهام به وجود آمده است، و نیز ایجاد قدمی به سوی امت واحد اسلامی است - و از طرف دیگر مظهر برائت از دشمنان خدا، برائت از مشرکین و ایادی شرک و کفر است. اگر ان شاء الله این سه جهت در حج متجسّد و مجسّم شود، حج فایده‌ی خود را بخشیده است. اوّل، شما و حاجی هستی که از حج بهره می‌برید؛ در مرتبه‌ی دوم، دنیای اسلام و جامعه‌ی اسلامی و امت اسلامی است که این بهره را می‌برد.

بیانات در دیدار با کارگزاران حج (۱۳۷۸/۱۱/۲۶)

امروز کعبه، مرکز معنوی جهان اسلام و بزرگترین مجمع
هرساله‌ی اُمّت اسلامی است. سرچشمه‌ی جوشان عشق و امید،
و دریای خروشان عظمت و اعتماد، و محل التّقاء رودهای بزرگ
قومیت‌ها و ملت‌ها است. اخلاص بنیانگذاران و قبول خدای سمیع و
علیم، آن بذر را به چنین درخت پُربار و شاخه‌گستری بَدَل کرده
است.

پیام به حَجّاج بیت‌الله الحرام (۱۳۷۸/۱۲/۲۳)

هر مسلمانی در هر بخشی از عالم اسلام، در موسم حج، یک بار دیگر باید این حقیقت را بشناسد که شکوفایی و سربلندی و کامیابی همه جانبه‌ی کشورهای اسلامی تنها در سایه‌ی این دو به دست خواهد آمد: توحید با همه‌ی ابعاد فردی و اجتماعی و سیاسی آن، و وحدت با مفهوم درست و قابل تحقق آن در دنیای امروز.

پیام به حجاج بیت‌الله الحرام (۱۳۷۹/۱۲/۱۲)

حج، نماد امت اسلامی و آموزنده‌ی نوع رفتاری است که این امت بزرگ برای تأمین سعادت خود باید در پیش گیرد. می‌توان حج را در حرکت هدفمند و آگاهانه و متنوع همگان در جهتی واحد خلاصه کرد. تار و پود این حرکت، یاد خدا و همدلی بندگان خدا است، و هدف آن ایجاد پایگاه مستحکم معنوی برای زندگی سعادتمندانه‌ی انسان: «جَعَلَ اللَّهُ الْكَعْبَةَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ قِيَامًا لِلنَّاسِ وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ وَالْقِلَادَ»^۱.

پیام به حجاج بیت‌الله الحرام (۱۳۸۱/۱۱/۱۸)

---

۱. سوره‌ی مائده، آیه‌ی ۹۷؛ «خداوند، کعبه - بیت الحرام - را وسیله‌ای برای استواری و سامان بخشیدن به کار مردم قرار داده؛ و همچنین ماه حرام، و قربانیهای بی‌نشان، و قربانیهای نشاندار را».

حقیقت این است که حج یک واجب استثنایی و یک مراسم عجیب و پُر رمز و راز است. اگرچه در باب حج بسیار گفته‌اند و همه گفته‌اند و مطالب شیوا و زیبایی هم بیان کرده‌اند؛ اما مسأله حج خیلی عمیق‌تر از چیزی است که ما تا امروز فهمیده‌ایم. حج، یک حرکت عبادی خالص عمیق - خضوع، خشوع، ذکر، عبادت، تضرع و توسل - و با حالت اجتماع است. در کنار هم قرار دادن این دو ویژگی، مسأله را خیلی پُر معنا می‌کند.

بیانات در دیدار کارگزاران حج (۱۳۸۱/۱۰/۲۵)

اگرچه در اسلام عبادات اجتماعی، مثل نماز جماعت و نماز جمعه و نماز عید وجود دارد؛ اما این اجتماع عظیم و این مرکزیت دادن به ذکر و توحید و کشاندن همه‌ی مسلمانان از آفاق عالم اسلامی به یک نقطه‌ی واحد، خیلی معنا دارد. این که همه‌ی ملت مسلمان و امت اسلامی با وجود اختلاف لهجه‌ها و نژادها و عادات و سنن و سلاطین و اختلاف مذاهب موظفند در یک نقطه جمع شوند و اعمال ویژه‌ای را با هم انجام دهند و این اعمال هم صرفاً عبادت و تضرع و ذکر و توجه است، خیلی پرمعناست. معلوم می‌شود بنا بر نظر اسلام و دید اسلامی، اتحاد دلها و جانها فقط در میدان سیاست و در جهاد نیست؛ حتی رفتن به در خانه خدا و کنار هم قرار گرفتن دلها و با هم بودن تن‌ها و جانها نیز دارای اهمیت است.

بیانات در دیدار کارگزاران حج (۱۳۸۱/۱۰/۲۵)

قرآن کریم می‌فرماید: «وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا». اعتصام به حبل الله، تنها فایده‌ای ندارد؛ «جمیعاً» مهم است. با هم اعتصام به حبل الله کنید؛ با هم به نقطه‌ی اطمینان بخش تعلیم و تربیت و هدایت الهی چنگ بزنید. با هم بودن مهم است؛ دلها با هم، جانها با هم، فکرها با هم، تن‌ها در کنار هم. طوافی که می‌کنید - این حرکت دایره‌وار بر گرد یک مرکز - نماد حرکت مسلمانان بر گرد محور توحید است. همه‌ی کارها و اقدامات و همت‌های ما باید بر گرد محور وحدانیت الهی و توجه به ذات اقدس ربوبی باشد. این درس، مربوط به همه‌ی زندگی است.

بیانات در دیدار کارگزاران حج (۱۳۸۱/۱۰/۲۵)

۱. سوره‌ی آل عمران، آیه‌ی ۱۰۳؛ «و همگی به ریسمان خدا (قرآن و اسلام، و هر گونه وسیله‌ی وحدت)، چنگ زنید».

این اوقات، هم روزها و زمان، متبرک است و هم مکان، متبرک است. هم از لحاظ زمان، در اوج حرمت ماههای حرام قرار دارد؛ هم از لحاظ مکان، در نقطه‌ی اعلای مناطق متبرک - که خانه خدا و مرکز توحید و توجه نفوس همه‌ی مسلمانان در همه‌ی شبانه‌روزهاست - قرار دارد. حاجی در آن جا باید رابطه‌ی خود را با خدا قوی و مستحکم کند؛ با قرآن انس پیدا کند و تضرع و ذکر و حضور را وظیفه‌ی دائمی خود بداند.

بیانات در دیدار کارگزاران حج (۱۳۸۱/۱۰/۲۵)

انسان گاهی خیلی متأسف می‌شود که بعضی به آن‌جا بروند و دنبال کالاهایی بگردند که این کالاها را همه‌جا می‌شود پیدا کرد! بعضی، عُمر و پول و آبرو و وقت عزیزشان را صرف می‌کنند تا به بازارهای گوناگون بروند و این کالاها را بیاورند؛ اینها کالاهای معمولی زندگی است و همه‌جا وجود دارد. در آن‌جا کالایی هست که در هیچ‌جای دیگر نیست: کالای رضای الهی، زیارت خانه خدا، زیارت قبر مطهر پیغمبر؛ این کجا دیگر پیدا می‌شود؟ این مکان و این زمان را دیگر کجا می‌شود پیدا کرد؟ از این فرصت باید همه استفاده کنند.

بیانات در دیدار کارگزاران حج (۱۳۸۱/۱۰/۲۵)

حج، نماد امت اسلامی و آموزنده‌ی نوع رفتاری است که این امت بزرگ برای تأمین سعادت خود باید در پیش گیرد. می‌توان حج را در حرکت هدفمند و آگاهانه و متنوع همگان در جهتی واحد خلاصه کرد. تار و پود این حرکت، یاد خدا و همدلی بندگان خدا است، و هدف آن ایجاد پایگاه مستحکم معنوی برای زندگی سعادت‌مندانه‌ی انسان.

پیام به حجاج بیت‌الله الحرام (۱۳۸۱/۱۱/۱۸)

همه‌ی ملت‌های مسلمان از همه‌جای جهان و از همه‌ی قشرهای اجتماعی، در این چند روز در خانه‌ی خدا، زادگاه اسلام و پیامبر عظیم‌الشأن آن گرد می‌آیند و آئین‌های پُررمز و راز حج را برپا می‌دارند. در این شعائر پرشکوه و پرمعنی، پیوند دل‌ها با خدای بزرگ، پیوند دل‌ها با یکدیگر، حرکت بر محور توحید، سعی و تلاش همگانی، رمی شیطان و برائت از طاغوت، ذکر و تضرّع و خشوع در برابر خدا، و احساس عزّت و عظمت در پرتو اسلام، همه در عمل و بگونه‌یی نمادین به ملت‌های مسلمان، آموزش داده می‌شود؛ و مهربانی و همزیستی با برادران و استحکام و سرسختی با دشمنان، و رها شدن از پیرایه‌های خودپرستی و پیوستن به دریای عزت و عظمت الهی در قالب مناسک حج تجسّم می‌یابد.

پیام به حجاج بیت‌الله الحرام (۱۳۸۱/۱۱/۱۸)

حج، از این جهت، استثنایی و بی‌همتاست که در آن، هم دل‌ها و جان‌ها صیقل می‌یابد و یکایک حاجیان به قدر همّت و ظرفیت خود از این باران رحمت، برخوردار می‌شوند و هم شخصیت کلان امت اسلامی که از ملت‌ها و نژادها و اقلیم‌ها و فرهنگ‌ها تشکیل شده است، می‌تواند در آن به انسجام و شجاعت و بیداری و خودآگاهی بیشتر نایل آید و این، نیاز بزرگ امروز دنیای اسلام است.

پیام به حجاج بیت‌الله الحرام (۱۳۸۲/۱۱/۸)

فرصت حج، استثنایی است. همه‌ی عبادات، فرصت بازیابی خویشتنِ انسان هستند. انسانها بر اثر غفلت از خدای متعال - که روح هستی و حقیقت هستی است - از خودشان، از دلشان و از حقیقتشان غافل می‌شوند؛ «نَسُوا اللَّهَ فَأَنسَاهُمْ أَنفُسَهُمْ»^۱. امروز درد بزرگ بشریت این است. انسانها با غفلت از خدای متعال، از خودشان هم غافل شده‌اند. نیازهای انسان، حقیقت انسان و اهداف خلقت انسان در میان چرخ و پر دستگاه‌های مادی بکلی از یاد رفته است. آنچه انسان را به خدا، و در سایه‌ی توجه به خدا، به خود و حقیقت خود و نیاز خود و دل خود متوجه می‌کند، دعا و عبادت و تضرع است. و حج از این جهت برترین عبادتهاست؛

۱. سوره‌ی حشر، آیه‌ی ۱۹؛ «خدا را فراموش کردند و خدا نیز آنها را به «خود فراموشی» گرفتار کرد».

چون از لحاظ زمان، از لحاظ مکان، از لحاظ توالی حرکاتی که در حج در اختیار حاجی و ناسک گذاشته شده است، یک عبادت استثنایی است. لذا شهر مکه و مراسم حج، وسیله‌یی برای امنیت انسان است. انسان، با خضوع، با توجه، با تضرع و با غرق شدن در یاد الهی، در آن مراسم عجیب و عظیم، در دل خود احساس امنیت می‌کند؛ این بزرگترین نیاز انسان است. جهتمی که قدرتهای مادی و انگیزه‌های مادی در حول و حوش انسان به وجود آورده‌اند. انسان می‌تواند با پناه بردن به حج، برد و سلام بهشت را در آن مکان و آن زمان برای خود به وجود بیاورد.

بیانات در دیدار دست‌اندرکاران مراسم حج (۱۳۸۳/۹/۳۰)

چه غافلند کسانی که مراسم حج و ایام حج و مناسک حج را به وسیله‌ی پرداختن به امور دنیایی کمرنگ می‌کنند. حج را باید با توجه، با حضور و با آداب به‌جا آورد. غیر از مناسک حج و اعمالی که تشکیل‌دهنده‌ی صورت حج است، ادبی هم وجود دارد که روح حج است. بعضی این صورت را به‌جا می‌آورند، اما از روح و حقیقت آن غافل می‌مانند. ادب حج، خضوع و ذکر و توجه است. ادب حج، احساس حضور در مقابل پروردگار در همه‌ی آنات است. ادب حج، پناه بردن به ساحه‌ی امن الهی است که برای مؤمنین و متمسکین به ذیل توکل به ذات مقدس پروردگار، آن را فراهم کرده است. باید این بهشت را شناخت و وارد آن شد؛ حج را این‌طور باید فهمید. ادب حج، مسالمت و مداراست. خشونت کردن با مؤمنین، دعوا کردن با برادران و فسوق و جدال در حج ممنوع

است. ادب حج، فرو رفتن در حقیقت معنای حج و بهره‌برداری کردن و توشه گرفتن از آن برای همه‌ی دوران زندگی است. ادب حج، برادری و ایجاد محبت و وحدت است. فرصت ایجاد وحدت بین ملت‌های اسلامی و شعوب اسلامی، فقط در حج فراهم می‌شود. این همه انسان از اقوا نقاط عالم، همه به عشق کعبه، به عشق مرقد پیغمبر، به عشق ذکر الهی، به عشق طواف و سعی، خود را به آن جا رسانده‌اند؛ این فرصتِ برادری مغتنم است.

بیانات در دیدار دست‌اندرکاران مراسم حج (۱۳۸۳/۹/۳۰)

از جمله غفلت‌های احتمالی در حج، یکی این است که کسانی به‌جای شرکت در نمازهای جماعت، به جای طواف مستحبی، به‌جای حضور در فضای معطر مسجدالحرام یا مسجدالتبی - که از دوران افتخار اسلام و دوران وحی و بعثت، این همه خاطرات در این دو محل وجود دارد - سراغ زرق‌وبرق‌های بی‌ارزش و پوچ و بازارها و مغازه‌ها بروند، برای این‌که جیب دولتهای بیگانه‌ی لابی‌ای نسبت به منافع مسلمین را پُر کنند؛ جیب کارگر و سرمایه‌دار آنها را با پول ایرانی و با ثروت ملی‌شان پُر کنند. به‌جای شرکت در نماز جماعت، به بازارگردی و دکان‌گردی بروند و اجناس را تماشا کنند. انسان متأسف می‌شود وقتی بشنود هنگامی که جمعیت باشکوه در مسجدالحرام یا مسجدالتبی مشغول اقامه‌ی جماعتند یا به اقامه‌ی جماعت می‌شتابند، تعداد معدودی حاجی ایرانی - یا

مرد یا زن - سراغ بازارها بروند؛ کیسه‌ها را زیر بغل بگیرند و اجناسی را که در شهر خودشان گاهی ارزان‌تر و بهتر از آن‌جا می‌توانند پیدا کنند، بگیرند بیایند.

بیانات در دیدار دست‌اندرکاران مراسم حج (۱۳۸۳/۹/۳۰)

سوغات، معنویتی است که شما در خودتان ذخیره می‌کنید و می‌آورید؛ اخلاق و روحیاتی است که با خودتان می‌آورید. ما دیده‌ایم کسانی را که وقتی از حج برمی‌گردند، چهره و رفتار و کلام و ظاهر و باطن آنها انسان را موعظه می‌کند و تحت‌تأثیر قرار می‌دهد؛ این خوب است؛ این سوغات واقعی است.

بیانات در دیدار دست‌اندرکاران مراسم حج (۱۳۸۳/۹/۳۰)

بار دیگر اجابت کنندگان دعوت الهی - لبیک گویان و هَرُؤله کنان - خود را به خانه‌ی دوست رسانده‌اند. موسم حج فرا رسیده و عرصه‌ی شوق و نیاز، به روی دلدادگان صفا و معنویت، گشوده شده است. اینک خانه‌ی خدا و قبله‌ی دلها پیش روی شما است، عرفات و مَشْعَرِ آراسته برای جوشش سرچشمه‌ی ذکر و معرفت است، مِنی و صفا آموزنده‌ی سعی و تلاش در قُرب به خدا و رَمی شیطان است، اینک فرصت خودسازی و بهره‌گیری از این آبشار زُلال توحید و وحدت فرا رسیده است. لَبّیکی را که در آغاز احرام بر زبان رانده‌اید، در دل خویش راسخ کنید و دعوت خدا را که با سفر به حریم دوست اجابت کرده‌اید، با تأمّل در معنا و هدف حج، از سود و ذخیره‌ی هرچه افزونتر، برخوردار سازید.

پیام به کنگره‌ی عظیم حج (۱۳۸۳/۱۰/۲۹)

فریضه‌ی حج، آنگاه که با معرفت و هوشیارانه به جای آورده شود، به مسلمان حج گزار و به اُمت بزرگ اسلامی فیض می‌بخشد، حاجی را به صفا و پاکی و معنویت سوق می‌دهد، و اُمت را به اتحاد و عزّت و اقتدار نزدیک می‌کند.

پیام به کنگره‌ی عظیم حج (۱۳۸۳/۱۰/۲۹)

گام اول برای حاجیان، خودسازی است. احرام و طواف و نماز، مَشْعَر و عرفات و مِنی، قربانی و رَمی و حَلَق، همه و همه، مظاهر خشوع و فروتنی انسان در برابر خداوند و جایگاه ذکر و تَضَرُّع و تَقَرُّب به او است. این مناسک پرمعنی را نباید از سر غفلت گذرانید. مسافر دیار حج، در همه‌ی این مراسم باید خود را در محضر حق متعال بداند، خود را در انبوه متراکم جمع، با محبوب تنها ببیند، با او راز و نیاز کند، از او بخواهد و به او دل ببندد، شیطان و هوا را از دل خویش براند، و زنگار حرص و حَسَد و جُبْن و شهوت را از خویش بزداید. خدا را بر هدایت و نعمتش سپاس گوید، دل را بر مجاهدت در راه خدا، رام کند، مهربانی به مؤمنان و بیزاری از معاندان و حق ستیزان را در دل بیوراند، عزم خویش را بر اصلاح

خود و اصلاح دنیای پیرامون خود استوار سازد، و با خدای خود بر
آبادی دنیا و آخرت، پیمان بندد.

پیام به کنگره‌ی عظیم حج (۱۳۸۳/۱۰/۲۹)

حج در عین حال، یک حرکت دستجمعی است. دعوت الهی به حج برای آن است که مؤمنان خود را در کنار یکدیگر ببینند و نمادی از وحدت پیکره‌ی مسلمین را به چشم خود بنگرند. حج برای تقرب دسته‌جمعی به خدا و برائت دسته‌جمعی از شیاطین انس و جن است. تمرین اتحاد و پیوستگی امت اسلامی است. و امت اسلامی هرگز مانند امروز به این برادری بایکدیگر و برائت علنی از مشرکین و مستکبرین، نیاز نداشته است.

پیام به کنگره‌ی عظیم حج (۱۳۸۳/۱۰/۲۹)

امروز دنیای اسلام بیش از همیشه، به اتحاد و یکدلی و تَمَسُّک به قرآن نیازمند است. از سویی، ظرفیتهای جهان اسلام برای توسعه و عزّت و اقتدار، امروز بیش از گذشته آشکار شده و بازیابی مجد و عظمت امت اسلامی، امروز در سراسر جهان اسلام، انگیزه و خواست جوانان و فرزندان شده است. شعارهای منافقانه‌ی مستکبران، رنگ‌باخته و نیت پلید آنان برای امت اسلامی، بتدریج، آشکار شده است.

پیام به کنگره‌ی عظیم حج (۱۳۸۳/۱۰/۲۹)

امروز، روز اخوت عملی در همه‌ی عرصه‌ها و در برابر همه‌ی فتنه‌ها است. روز فراهم ساختن زمینه برای حکومت حضرت مهدی، عجل الله فرجه الشریف است. روز اجابت دعوت الهی در همه‌ی زمینه‌ها است. روزی است که باید آیه‌ی «أَنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ»^۱ و آیه‌ی «لَا تَقُولُوا لِمَنْ أَلْقَى إِلَيْكُمُ السَّلَامَ لَسْتَ مُؤْمِنًا»^۲ و آیه‌ی «أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ»^۳ را بار دیگر بر دلهای خود تلاوت کنیم، باید چه در هنگام بمباران نجف و فلوجه و

۱. سوره‌ی حجرات، آیه‌ی ۱۰؛ «مؤمنان برادر یکدیگرند».

۲. سوره‌ی نساء، آیه‌ی ۹۴؛ «به کسی که اظهار صلح و اسلام می‌کند نگویید: مسلمان نیستی».

۳. سوره‌ی فتح، آیه‌ی ۲۹؛ «در برابر کفار سرسخت و شدید، و در میان خود مهربانند».

مُوصِل، چه هنگام زلزله‌ی دریایی در اقیانوس هند که دهها هزار خانواده را داغدار کرد، چه در هنگام اشغال عراق و افغانستان، و چه در حوادث خونبار هر روزه‌ی فلسطین، تکلیفِ الهی را بر دوش خویش، احساس کنیم. ما مسلمانان را دعوت به اتحاد می‌کنیم، این اتحاد، نه علیه مسیحیان یا سایر ادیان و ملت‌ها، بلکه برای مقابله با متجاوزان و اشغالگران و جنگ افروزان، برای اجرای اخلاق و معنویت و احیاء عقلانیت و عدالت اسلامی و پیشرفت علمی و اقتصادی و بازیابی عزّت اسلامی است. به یاد جهانیان می‌آوریم که وقتی قدس در دوران خلفاء راشدین در دست مسلمانان بود، مسیحیان و یهودیان در آرامش و امنیت کامل بودند، اما اینک که قدس و مراکز دیگر زیر سلطه‌ی صهیونیستها یا صلیبی‌های صهیونیست است، چگونه خون مسلمانان را مباح می‌شمرند؟!

پیام به کنگره‌ی عظیم حج (۱۳۸۳/۱۰/۲۹)

حج‌گزارانِ عزیز را به خُشوع و ذِکر و اِنابِه و تلاوت قرآن با تدبّر و حضور در نمازهای جماعت و مهربانی با حاجیانِ کشورهای دیگر و پرهیز از وقت‌گذرانیهای بیهوده، فرا می‌خوانم و از خداوند متعال موفقیت و عافیت و قبولی عبادات شما را مسئلت می‌کنم و همه را به دعا برای حضرت بقیةالله ارواحنا فداه و فرا رسیدن حکومت عدل جهانی آن ذخیره‌ی الهی دعوت می‌کنم.

پیام به کنگره‌ی عظیم حج (۱۳۸۳/۱۰/۲۹)

روزهای حجّ، روزهای امید و نوید است. از سویی شکوه
همبستگی میان مسافران خانه‌ی توحید، در دلها امید می‌آفریند،
و از سویی طراوت یافتن جانها به برکت ذکر الهی، گشایش درهای
رحمت را نوید می‌دهد.

پیام به حجّاج بیت‌الله الحرام (۱۳۸۴/۱۰/۱۹)

آدمی در میدانهای گوناگون زندگی، قربانی غفلت خویش است. هر جا غفلت هست انهدام اخلاقی و انحراف فکری و هزیمت روحی نیز هست. و همین ضایعات است که به نوبه خود می تواند علاوه بر اضمحلال شخصیت افراد انسان، شکست ملت‌ها و فروپاشی تمدن‌ها را نیز پدید آورد.

پیام به حجاج بیت‌الله الحرام (۱۳۸۴/۱۰/۱۹)

حجّ یکی از برترین تدابیر اسلام در غفلت‌زدائی است. بین المللی بودن این مراسم، گویا این پیام را می‌رساند که امت اسلامی در هویت جمعی خود نیز، جدا از وظیفه‌ی فردی هر مسلمان، موظف به غفلت‌زدایی از خویشتن است.

عبادات و مناسک حجّ، فرصت می‌دهد که ما اسارت و وابستگی غفلت‌بار خود به لذّت‌طلبی و هوس و تن‌آسایی را موقتاً ترک کنیم. احرام و طواف و نماز و سعی و وقوف، ما را از یاد خدا سرشار و به حریم الهی نزدیک می‌کند، و لذّت‌انُس با خدا را در کام جان ما می‌نشانند.

پیام به حجّاج بیت‌الله الحرام (۱۳۸۴/۱۰/۱۹)

برادران و خواهران مسلمان!
تضمین کننده‌ی همه‌ی هدفهای بزرگ امت اسلامی، توکل به
خداوند و اعتماد به وعده‌ی حتمی قرآن و تحکیم اتحاد اسلامی
است، و فریضه‌ی حج با مایه‌ی غنی و کارساز «ذکرالله» و با اجتماع
متراکم و عظیم مسلمانان در مناسک آن، می‌تواند نقطه‌ی آغاز و
سکوی پرش این نهضت فراگیر باشد. و برائت در قول و عمل از
سردمداران کفر و استکبار در این فریضه، الگوی عمل و نخستین
گام در این راه گردد.

پیام به حجاج بیت‌الله الحرام (۱۳۸۴/۱۰/۱۹)

موسم حج مانند همه سال با بشارت‌های معنوی فرا رسیده و فرصتی گرانبها پیش روی جهان اسلام نهاده است. هرچند دل‌های مشتاق از همه جا به آنسو پر می‌کشند، لیکن نیک‌بختانی که به این آرزو دست می‌یابند اندکی از بسیارند، و این خود مایه‌ی پیوستگی جاودانه‌ی این چشمه‌ی همیشه جوشان است.

پیام به مناسبت کنگره‌ی عظیم حج (۱۳۸۵/۱۰/۸)

وارستگی از آلودگیهای مادی و یکسره در همه جا و همه کار، خدا را دیدن، هرچند در مدتی چند روزه، توشه‌ی بزرگی برای آدمی است. همه‌ی آداب و مناسک حج برای آن است که حج‌گزار به این تجربه‌ی معنوی دست‌یابد و این لذت را در کام جان دریابد.

پیام به مناسبت کنگره‌ی عظیم حج (۱۳۸۵/۱۰/۸)

در این روزها و شبها و ساعت‌های اکسیرگون، چه بسیارند
آن‌ها که قدرشناسانه، خود را به جذبه‌ی معنویت سپردند و با انابه
و توبه، دل و جان را نورانیت بخشیدند، زنگار گناه و شرک را از
خود ستردند. سلام خدا بر این دل‌ها و بر این صاحب‌دلان و پاکان.
پیام به مناسبت کنگره‌ی عظیم حج (۱۳۸۶/۹/۲۷)

اینجا کانون توحید حقیقی و خالص است. در اینجا است که ابراهیم خلیل علیه السلام، با آوردن پاره‌ی تن خود به قربانگاه، مظه‌ری از توحید را که غلبه بر نفس خود و تسلیم محض در برابر امر الهی است، برای همه موحدان در سراسر تاریخ جهان به یادگار گذاشت. و در اینجا است که حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله در برابر مستکبران زمان و خداوند زر و زور، پرچم توحید را برافراشت و بی‌زاری از طاغوت را در کنار ایمان به خدا، شرط نجات و رستگاری شمرد: «فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ»^۱. پیام به مناسبت کنگره‌ی عظیم حج (۱۳۸۶/۹/۲۷)

۱. سوره‌ی بقره، آیه‌ی ۲۵۶؛ «کسی که به طاغوت (بت و شیطان، و هر موجود طغیانگر) کافر شود و به خدا ایمان آورد، به دستگیره محکمی چنگ زده است، که گسستن برای آن نیست».

تفرقه و ستیزه‌جویی میان بخش‌های اُمت مسلمان، بیماری خطرناکی است که باید با همه‌ی توان به درمان آن پرداخت. دشمنان ما از دیرباز در این عرصه نیز به تلاش گسترده و بی‌وقفه دست زده‌اند و امروزه که بیداری اسلامی، آنان را وحشت‌زده کرده است، تلاش خود را شدّت بخشیده‌اند. همه‌ی سخن دلسوزان آن است که تفاوت‌ها نباید به تضاد تبدیل شود و چندگونگی نباید به ستیزه‌گری بینجامد.

پیام به مناسبت کنگره‌ی عظیم حج (۱۳۸۶/۹/۲۷)

این دو رکن عزّت، یعنی از سویی مرز بندی و جبهه‌گیری مقتدرانه در برابر استکبار، و از سویی تراحم و همگرایی و برادری میان مسلمانان، آنگاه که با رکن سوم یعنی خشوع و تعبد در برابر پروردگار همراه شود، امت اسلامی در راهی که مسلمین صدر اسلام را به اوج عظمت و عزّت رسانید، پی در پی به پیش خواهد رفت و ملت‌های مسلمان از عقب‌ماندگی حقارت‌باری که در قرن‌های اخیر بر آنان تحمیل شده نجات خواهند یافت.

پیام به مناسبت کنگره‌ی عظیم حج (۱۳۸۶/۹/۲۷)

برای فردِ انسان، فرصت حج، فرصت ورود یک انسان در فضای
بیکرانه‌ی معنویت است؛ از لابه‌لای زندگی معمولی خودمان با
همه‌ی آلودگی‌هایش، با همه‌ی اشکالاتش، خودمان را بیرون
می‌کشیم و به فضای صفا و معنویت و تقرب الی‌الله و ریاضت
اختیاری می‌رویم.

بیانات در دیدار با دست‌اندرکاران و کارگزاران حج (۱۳۸۷/۸/۱۶)

حج یک سفر تفریحی نیست، حج یک سفر معنوی است. سفر الی الله است با جسم و جان؛ هر دو. سفر الی الله برای اهل سلوک سفر جسمانی نیست، سفر قلبی و روحی است. اینجا برای همه‌ی ما مردم این سفر الی الله با جسم و جان هر دو هست. حالا جسم را آن جا ببریم، دل را ببریم؛ این که نشد. یا خدای نکرده کسانی بر اثر تکرر این نعمت - که مکرر توفیق پیدا کردند حج مشرف بشوند، خانه‌ی خدا را ببینند، زیارت کنند - بتدریج حج برای این‌ها حالت بی‌تفاوتی و کم‌اهمیتی پیدا کند و دیگر آن انقلاب درون را نتوانند به خودشان تلقین کنند و در خودشان بیابند. این، چیز خوبی نیست.

بیانات در دیدار با دست‌اندرکاران و کارگزاران حج (۱۳۸۷/۸/۱۶)

در این مجموعه‌ی کامل [فریضه‌ی حج]، از سویی اخلاص و صفا و دل بردن از سرگرمیهای مادی و از سویی سعی و تلاش و پایداری؛ از سویی انس و خلوت با خدا و از سوئی وحدت و یکدلی و همرنگی با خلق؛ از سویی پرداختن به آراستگی دل و جان و از سویی دل سپردن به انسجام پیکره‌ی عظیم امت مسلمان؛ از سویی خشوع در پیشگاه حق و از سویی صلابت در برابر باطل؛ و خلاصه از سویی پر کشیدن در هوای آخرت و از سویی عزم راسخ برای آراستن دنیا، درهم تنیده و یکپارچه آموزش داده و تمرین می‌شود: «وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ»^۱.

۱. سوره‌ی بقره، آیه‌ی ۲۰۱؛ «و بعضی می‌گویند: «پروردگارا! به ما در دنیا (نیکی) عطا کن! و در آخرت نیز (نیکی) مرحمت فرما! و ما را از عذاب

بدینگونه است که کعبه‌ی شریف و مناسک حج، مایه‌ی قوام و قیام جوامع بشری و انباشته از سود و بهره برای انسانها است: «جَعَلَ اللَّهُ الْكَعْبَةَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ قِيَامًا لِلنَّاسِ»^۱ و «لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي أَيَّامٍ مَّعْلُومَاتٍ»^۲.

پیام به مناسبت کنگره‌ی عظیم حج (۱۳۸۷/۹/۱۷)

آتش نگاه دار».

۱. سوره‌ی مائده، آیه‌ی ۹۷؛ «خداوند، کعبه - بیت الحرام - را وسیله‌ای برای استواری و سامان بخشیدن به کار مردم قرار داده».
۲. سوره‌ی حج، آیه‌ی ۲۸؛ «تا شاهد منافع گوناگون خویش (در این برنامه‌ی حیاتبخش) باشند؛ و در ایام معینی نام خدا را ببرند».

آئین حج، چشمه‌ی زلالی است که می‌تواند حج‌گزار را از آلودگی‌های گناه و غفلت، پاک سازد و نورانیتِ فطرتِ خداداد را به جان و دل او باز گرداند. رها کردن لباسِ تفاخر و تمایز در میقات حج و درآمدن به لباس همگانی و یکرنگ احرام، نشانه و نماد یکرنگی امت اسلامی و فرمان نمادین اتحاد و همدلی مسلمانان در همه جای جهان است. شعار حج از سوئی: «فَالِهَکُم إِلَهٌ وَاحِدٌ فَلَهُ أَسْلِمُوا وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ» است، و از سویی: «وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ الَّذِي جَعَلْنَاهُ لِلنَّاسِ سَوَاءً الْعَاكِفُ فِيهِ وَالْبَادِ». و چنین هست که

۱. سوره‌ی حج، آیه‌ی ۳۴: «و خدای شما معبود واحدی است؛ در برابر (فرمان) او تسلیم شوید و بشارت ده متواضعان و تسلیم‌شوندگان را».
۲. سوره‌ی حج، آیه‌ی ۲۵: «و (همچنین) از مسجد الحرام، که آن را برای همه مردم، برابر قرار دادیم، چه کسانی که در آنجا زندگی می‌کنند یا از نقاط دور

کعبه، افزون بر نمایندگی کلمه‌ی توحید، مظهر توحید کلمه و برادری و برابری اسلامی نیز هست.

پیام به مناسبت کنگره‌ی عظیم حج (۱۳۸۸)

نگاه به حج باید نگاه به یک نعمت و فرصت بزرگ الهی باشد. همه‌ی عبادات اینجور است؛ نماز هم یک فرصت است، یک نعمت است. اگر نماز بر ما واجب نمی‌شد، بیم آن بود که در دریای غفلت محض غرق بشویم. این نعمت بزرگ که هر روزی چند نوبت ما کشانده می‌شویم به سمت ملاقات با پروردگار، مکالمه‌ی با پروردگار، خشوع و تضرّع در مقابل پروردگار، این نعمت بسیار بزرگی است، این فرصت عظیمی است؛ حج هم همین جور است. امتیاز حج بر سایر واجبات و فرائض اسلامی، جهانی بودن آن است، بین المللی بودن آن است. این تضرّعی که هر مسلمانی در دل خود به آن نیاز دارد که در مقابل پروردگار خضوع کند، خشوع کند، تضرّع کند، این در حج یک جلوه‌ی عمومی و بین‌المللی پیدا می‌کند. همه‌ی مسلمانان با هم، با اختلاف لغاتشان، با اختلاف

نژادهایشان، با اختلاف عاداتشان، آدابشان، آنجا که می‌رسند، همه خاشعند، همه متضرّ‌عند. این خیلی پدیده‌ی عجیبی است که ما به آن عادت کرده‌ایم و اهمیت و عظمت آن را درست متوجّه نمی‌شویم. همه‌ی مسلمانان جمع بشوند، متوجّه به یک مرکز، به یک نقطه، خاشع در مقابل این نقطه؛ با این چشم به حج نگاه کنیم؛ به عنوان یک فرصت.

بیانات در دیدار کارگزاران و دست‌اندرکاران حج (۱۳۸۸/۸/۴)

در حج توحید است. توحید خودش دو جزء است: یکی الله است، یکی لا اله غیر الله است؛ یکی اثبات است، یکی نفی است. مظهر توحید، حج است؛ اثبات ولایت الله و نفی ولایت غیر الله. این همان برائت است.

بیانات در دیدار کارگزاران و دست‌اندرکاران حج (۱۳۸۸/۸/۴)

حج در قله‌ی اهتمام شارع مقدس است. امروز بخصوص وقتی شما مشاهده میکنید، می‌بینید کأنه حج از همیشه مهمتر است، لازمتر است و بیشتر مورد احتیاج است. از هر دو نظر، حج مهم است؛ هم برای درون خود ما، درون امت اسلامی، و هم از لحاظ بین‌المللی. امت اسلامی را در طول قرن‌ها، در طول سال‌های متمادی زمینگیر کردند، ذلیل کردند، خفیف کردند، بی‌همت کردند، ناامید کردند و با ابزارهای جدید خواستند معنویت را، روحانیت را، توجّه و تضرّع را در او تضعیف کنند. حج همه‌ی این گرفتاری‌ها را ترمیم می‌کند، به آحاد امت اسلامی عزّت می‌دهد، احساس اقتدار می‌دهد، امید می‌بخشد؛ حج درست اینجور است. اولین تأثیر حج در درون امت اسلامی است، در دل‌های خود ماست. ما به حج احتیاج داریم؛ برای اینکه روحیه‌های خودمان را تقویت کنیم،

ترمیم کنیم، احساس کنیم که ما به خدا متوکلیم، به خدا متکی هستیم، ما عظیم هستیم، یک امت بزرگ هستیم. از این طرف تأثیر داخلی مهم است، از آن طرف تأثیر بین‌المللی مهم است؛ دشمن را تضعیف می‌کند، روحیه‌ی دشمن را در هم می‌شکند، عظمت اسلام را به رخ دشمن می‌کشد، وحدت امت اسلامی را در مقابل دشمن آشکار می‌سازد. ما به این احتیاج داریم.

بیانات در دیدار کارگزاران و دست‌اندرکاران حج (۱۳۸۹/۷/۱۷)

امروز جبهه‌ی عظیمی در مقابل اسلام گسترده شده است؛ چرا نبینیم؟ چرا بعضی این جبهه‌ی عظیم را نمی‌بینند؟ مثل جنگ احزاب است. فِرَقِ مختلف ضدّ اسلامی، ضدّ معنویت، ضدّ حقیقت، در مقابل اسلام دست به دست هم دادند؛ موشکافی میکنند تا نقطه‌ضعفها را پیدا کنند، از آن نقطه‌ضعفها استفاده کنند؛ نقاط نفوذ را پیدا کنند، از آن نقاط نفوذ به ما ضربه بزنند. حج میتواند جلوی اینها را بگیرد.

بیانات در دیدار کارگزاران و دست‌اندرکاران حج (۱۳۸۹/۷/۱۷)

حج باید مظهر اتحاد باشد، باید مظهر تفاهم باشد، باید مظهر گفتگو باشد، باید مظهر همدلی و همکاری و نزدیک شدن مسلمانان با یکدیگر باشد؛ باید حج را اینجوری پیش برد، باید اینجوری حرکت داد. حالا در حج که مرکز اتحاد و اتفاق است، یک عده‌ای شروع کنند به ایجاد اختلاف - چه در مکه، چه در مدینه - یک عده‌ای شروع کنند علیه شیعه فعالیت کردن؛ برای زیارتشان، برای کارهایشان، برای انجام وظائف و تکالیف و اعتقاداتشان، اینها را زیر فشار قرار دادن، اهانت کردن - که متأسفانه گزارشهای می‌رسد - یک عده هم از این طرف به صورت عکس‌العملی کارهای خلاف دیگری بکنند. خوب، این درست عکس مصلحت حج است؛ عکس فلسفه‌ی حج است.

بیانات در دیدار کارگزاران و دست‌اندرکاران حج (۱۳۸۹/۷/۱۷)

حج را باید درست برگزار کرد. امروز نسبت به سی سال قبل، حرکت حج ما از زمین تا آسمان تفاوت کرده است؛ اما کافی نیست و باید از این هم پیشتر برویم، از این هم بهتر حرکت کنیم. رفتار حاجی ایرانی باید نشان‌دهنده‌ی همه‌ی خصوصیات باشد که در حج وظیفه‌ی مسلمانهاست و بر دوش مسلمانها تکلیف است. از جهت معنوی: تضرع، توسل، توجه، انس با قرآن، ذکرالله، دلها را نزدیک کردن به خدا، خود را معنوی کردن و نورانی کردن و با دستاورد معنوی به خانه برگشتن. از جهت اجتماعی، از جهت سیاسی: همکاری با دنیای اسلام. امروز یکی از مسائل مهم و فوری دنیای اسلام.

بیانات در دیدار کارگزاران و دست‌اندرکاران حج (۱۳۸۹/۷/۱۷)

مسئله‌ی برادران ما در پاکستان است. البته مردم ما کمک کردند، دولت کمک کرد - خداوند ان شاءالله قبول کند و خیر بدهد - لیکن کافی نیست.

کسانی که حج مشرف می‌شوند - در درجه‌ی اول زائر ایرانی که همسایه است، نزدیک است، شاهد مشکلات آنهاست - می‌توانند خیلی از این هزینه‌های زائد و غیر لازم را حذف کنند، به قیمت غمگساری از یک برادر یا خواهر مسلمان در پاکستان؛ اینها پیش خدای متعال خیلی اجر دارد؛ این یک تمرین است، یک تجربه است؛ بعد هم زوار و حجاج و بقیه‌ی کشورهای اسلامی؛ این پیام را به آنها هم بدهید، آنها را هم به این معنا تشویق و ترغیب کنید.

بیانات در دیدار کارگزاران و دست‌اندرکاران حج (۱۳۸۹/۷/۱۷)